

# THÀNH KÍNH TƯỢNG NIỆM ĐỨC TRƯỞNG LÃO HÒA THƯỢNG THƯỢNG HẠ THẮNG HOAN (1928-2024)



**Nam Mô Bổn Sư Thích Ca Mâu Ni Phật,  
Kính bạch Giác Linh Ôn,**

Hôm nay thứ năm, ngày 25.1. 2024, cũng nhằm rằm tháng 12 năm Quý Mão, vẫn còn trong niềm hoan hỷ, rộn rã của đất trời đón mừng ngày Đức Bổn Sư Thích Ca Mâu Ni thành đạo mừng 8 tháng 12 thì chúng con nhận được tin Đức Trưởng Lão Hòa Thượng Thích Thắng Hoan đã thuận thể vô thường, thâm thân thị tịch vào lúc 6 giờ 50 sáng tại thành phố Santa Ana, quận Cam, tiểu bang California, Hoa Kỳ, trụ thế ở đời 97 năm, hạ lạp 72. Toàn thể Tăng Ni và Phật tử đều vô cùng tiếc thương một vị Thầy đã suốt cuộc đời gần một thế kỷ đã cống hiến cho Đạo Pháp và Dân Tộc từ Việt Nam qua đến Hải Ngoại.

Cũng trong niềm tiếc thương đó con xin ghi lại tóm gọn nơi đây những lời chia sẻ về tình trạng sức khỏe cũng như di huấn của Hòa Thượng sau lần bị thông tim vào tháng 11 cách đây 5 năm trong lần Ôn đột nhiên ngã bệnh phải vào nhà thương, trong chương trình Phật Việt Tivi, do sự thăm viếng của Hòa Thượng Minh Dung và Thượng Tọa Quảng Thường, tại chùa Phật Quang.

**Giọng Ôn thật ôn tồn và hiền hòa:  
Nam Mô Bổn Sư Thích Ca Mâu Ni Phật  
Kính thưa quý Ngài trong ban tổ chức  
Cũng như các Phật Tử khắp nơi trên thế giới**

***Tôi xin chân thành chào đón tất cả Quý Vị, gửi đến Quý vị lời chào kính mến của tôi. Cảm ơn sự quan tâm của Quý Vị.***

Sau đó Ôn kể lại đang ngồi viết sách thì bị mệt nên phải vào bệnh viện, ở đây cho biết phải thông tim, nhưng lại phát hiện bị đóng vôi nên không thực hiện được vì Ôn bệnh đường, bác sĩ cho về nhà, uống thuốc rồi chờ khám tim lần hai. Có lẽ do uống thuốc bổ nhiều, có nhiều calcium nên mạch máu bị đóng vôi, vì vậy bác sĩ bảo ngừng không được uống nữa, Ôn vừa về và tối thứ sáu chờ phải khám lần hai. Ôn thấy trong người vẫn khỏe và tiếp tục viết những tư tưởng của Ôn.

Ôn cười vui vẻ lại tiếp tục kể: "trong nhà thương tôi thấy có ông lão 93 tuổi kể rằng đã bị 5 lần rồi, còn Hòa Thượng mới một lần không sao!

Vì vậy tôi hy vọng sống lâu hơn nữa vì chỉ mới có một lần, nhưng nói nhỏ: bác sĩ không cho tắm một tuần, nhưng luật của Phật chỉ cho một năm tắm một, hai lần thôi. Luật của Phật! (Ôn cười dòn dã).

*Tôi xin cảm ơn tất cả các bậc Tôn Túc ở Hải ngoại cũng như các Phật tử khắp nơi của Đại Phật Việt Tivi quan tâm tới tôi, tôi vô cùng xúc động, đồng thời tôi cũng thấy rằng tôi chưa chết đâu, tôi còn sống thêm được năm năm nữa.*

*Tôi về đây dù chưa thông tim lần thứ hai tôi vẫn viết bài viết sách được, nhưng tôi cũng theo dõi cho sức khỏe tôi, nếu tôi thấy nhưc đầu sơ tôi nghỉ.*

*Tôi xin cảm ơn tất cả Quý Vị khắp nơi đã quan tâm và chúc mừng cho sức khỏe của tôi, đó là nguồn năng lượng từ trường năng lượng khắp nơi chia sẻ cho tôi, đó là giao thoa vĩ đại cho tôi khỏe, năm nay tôi đã chín mươi một tuổi rồi!*

Nghe Ôn chia sẻ, HT Minh Dung, TT Quảng Thường, cũng như toàn thể những ai xem chương trình đều vui mừng vì biết Ôn sức khỏe vẫn ổn định, minh mẫn.

Qua đây, con mới được biết Ôn là nhà thơ, với lòng từ bi, khi Ôn nhìn bất cứ gì Ôn cũng làm thành thơ để lại cho chúng con, Ôn kể lại năm Ôn chín mươi tuổi có một lần nhìn ra bãi cỏ, Ôn thấy những đóa hoa vàng thật đẹp, Ôn hỏi người cắt cỏ làm vườn mới biết đây là hoa đại, hoa này có thể làm dị ứng nên cắt đi. Cảm lòng cho hoa bị cắt, Ôn đã làm bài thơ mang tên "Tâm sự đóa hoa rừng"

## **Tâm sự đóa hoa rừng**

Mình đây cũng một loài hoa  
Tinh anh cũng hiện chan hòa sắc hương  
Chỉ mang ý nghĩa hoa rừng  
Thì thôi số phận đáng thương phủ đầu  
Âm thầm góp mặt trăng sao  
Dù ai quên lãng đi vào tâm tư  
Thế nhưng đời chẳng thờ ơ  
Để tình xuân thấm ươm tơ mộng vàng  
Nhẫn tâm giẫm nát bên đàng

Đóa hoa bạc phước lệ tràn thiên thu  
Đâu người thông cảm niềm đau  
Cho loài hoa đại nghìn sau âm lòng  
Ước mơ xin gửi giới cùng  
Văn thơ ghi tạc đượm nồng thiết tha

Không những thế Ôn còn làm những bài thơ mang tính cách giáo dục, có tính cảnh hài hòa, từ bi của Đức Phật để nhắc nhở cho chúng con:

## **Nụ cười**

Nụ cười mở cửa tâm linh  
Cho nhiên kết hợp cho tình nở hoa  
Hận thù buông bỏ ngàn xa  
Nổi vòng tay lớn chan hòa thân thương  
Phải đâu bao nỗi đoạn trường  
Cười môi héo hắt vấn vương lụy phiền  
Phải đâu nước đổ thành nghiêng  
Tây Thi cười hận đảo điên thối đời  
Cười như biệt tích muôn nơi  
Giờ đây tao ngộ nguồn vui dạt dào  
Kìa xem Phật Tổ nhiệm màu!  
Nụ cười thanh thoát sạch lầu trần ai  
Thanh bình hương tỏa từ bi  
Nụ cười an lạc lối đi nhạc vàng  
Người ơi xin chớ ngại ngùng  
Nụ cười trao tặng gửi lòng nhau đây

Ngày hôm đó Ôn cũng đã tự đọc chúc thư do Ôn viết (ngày 3.10 Dương Lịch năm 2019), giọng Ôn trầm tĩnh, rõ ràng, xem sự sống chết, đến đi là lẽ thường đã làm cho chúng con vững niềm tin nơi một vị Thầy đã chứng đạo, (con xin phép không ghi lại nơi đây).

### **HT Minh Dung :**

Kính bạch Ngài, đây là một lời di huấn về tang lễ của Ngài khi Ngài nhập diệt rất là xúc động, con sẽ chuyển lời tâm nguyện này đến Giáo Hội, xin gửi đến tất cả Chư Tôn Đức Tăng Ni, Phật tử gần xa. Con muốn làm một điều gì lớn hơn, nhưng mà chúng ta ở Mỹ chúng con không muốn là điều gì trái với điều ước nguyện của Ngài hết, cho nên đó là lý do mà con muốn trong ngày hôm nay nhân dịp thăm Ngài, vấn an sức khỏe Ngài chúng con có nghĩ đến chuyện này, Ngài chỉ dạy chúng con và Ngài gửi đến cho Giáo Hội những điều mong đợi mà khi cả đời của Ngài đến đất nước này hơn 40 năm rồi ra đi. Mặc dù Ngài không cần gì hết như trước kia Ngài tâm sự với con rằng thiêu xong thì đem hài cốt của Ngài ra biển rải liền: Nó cũng có cái hay vì Ngài không thấy gì quan trọng hết đối với một đời hành đạo, một đời làm đạo, một đời hy sinh cho đạo với Ngài,

nhưng mỗi bước đi, mỗi việc làm, mỗi hành động của Ngài là những bài pháp lớn đối với chúng con để cho phật tử gần xa họ nhất tâm đi giáo những lời chúc thư mà Ngài đã nói và để lại trong hôm nay. Nhưng lời cuối con hy vọng được làm phụ tá cho Ngài thêm ba mươi năm nữa.

### **A Di Đà Phật.**

#### **Nam Mô Bốn Sư Thích Ca Mâu Ni Phật**

*Cám ơn Ngài, khi mà tôi làm hội đồng Giáo Phâm Ngài làm phụ tá cho tôi, tôi vô cùng vui mừng vì Ngài có nhiều ý tưởng quá đẹp, quá mới theo kiểu tiến bộ, thành ra tôi hy vọng con đường phụ tá của Ngài tôi thấy con đường rất độc đáo, độc đáo nhất. Tôi đặt trọn niềm tin của Ngài lắm, chứ tôi không đòi hỏi gì. Hồi xưa cứ mỗi lần viết tôi phải suy nghĩ, tôi viết làm cho trọn ý nghĩ của tôi, nhưng mà tôi thấy thực thụ thì khi Ngài đưa một con đường thì có nhiều ý kiến tâm sự mà tôi thấy con đường này rất có giá trị trên con đường xây dựng quê hương mới.*

*Bởi vì chúng ta đừng đặt vấn đề chúng ở trong nước, bởi vì trong nước chúng ta đã có từ lâu, từ ngàn đời, 2000 năm rồi, còn đây là một quê hương mới, nói trắng ra mình mang văn hóa từ Việt Nam qua, nhưng tội nghiệp tuổi trẻ bên đây. Tuổi trẻ bên đây nó lớn lên nó biết, nó cho đây là quê hương của nó, cũng như hồi xưa miền Nam là nước của ngoại quốc, nhưng mà trở vô miền Nam thì Chúa Nguyễn đi vô, rồi từ đó trở thành quê hương thứ hai, thì qua đây cũng là một quê hương thứ ba mà chúng ta phải xây dựng bằng mọi cách này hay bằng mọi cách khác. Hơn nữa **chúng ta là Đạo Phật Việt Nam***

*Tôi thường nói với tất cả quý vị bà con, người Đạo giáo là mẫu số chung, nhưng mà Phật Giáo Ấn Độ có văn hóa của Ấn Độ, Phật Giáo Tây Tạng có văn hóa của Tây Tạng, Phật Giáo Nhật Bản, Trung Hoa cũng vậy, các nước khác đều là Phật Giáo nhưng mà họ có cái văn hóa của họ.*

*Phật Giáo Việt Nam Dân tộc Việt Nam phải là văn hóa Việt Nam mà Đạo Phật Việt Nam, tôi thường nói một câu rõ ràng, khi chúng ta có người từ trần, có ai bao giờ đi rước một ông sư Tây Tạng tụng kinh không? - Không, vì đó nằm trong văn hóa Việt Nam, hay là rước một ông sư Tàu đi tụng kinh được không?*

*- không. Mà có bao giờ ông sư Tàu đi rước ông sư Việt Nam tụng kinh không?*

*- không.*

*Nghĩa là mỗi nước có một văn hóa riêng, từ văn hóa đó đùm bọc cho giống nòi, cho Phật tử. Phật giáo gắn liền với văn hóa này, thì chúng ta qua đây xây dựng một văn hóa mới thì **chúng ta phải đem cái văn hóa Việt Nam cấy qua đây, xây dựng qua đây và phát triển qua đây để làm nền tảng cho con cháu chúng ta đừng có quên cội mắt nguồn, mất tất cả. Như vậy trách nhiệm của chúng ta là lót đường làm con đường này cho con cháu chúng ta.***

*Nói về đời tư cá nhân tôi, nếu tôi không làm chuyện này thì tôi sướng biết bao! tôi có chùa to, tôi có thể vĩ đại, tôi có đệ tử cũng nhiều chứ. Điển hình như chùa Phật Ấn là chứa 500 người do tôi xây dựng, nhưng tôi không quản lý, tôi bỏ tôi đi chỗ khác vì tôi làm Phật sự.*

*Nhưng nếu chúng ta vì đạo, vì dân tộc ta, vì tín ngưỡng ta thì chúng ta phải làm cho xong cái nền tảng. Để chi?- Để cho con cháu chúng ta lớn lên nảy nở và phát triển theo thành văn hóa Việt Nam.*

*Người Mỹ họ nói với tôi rằng "tôi cần ông đem những cái gì của ông cho chúng tôi, chúng tôi không muốn ông thành tôi, tôi không cần, nhưng mà cần những cái gì của ông có đem cho tôi. Họ muốn, cần cái chuyện đó, thì mình đem cái tinh ba của Phật Giáo đây để cho người ta thấy rằng mình có cái tài nguyên, có cái tư tưởng sâu, có đường hướng mới, có sức sống riêng của dân tộc đem đến cho họ thấy và có thể họ bắt chước.*

*Vì vậy cho nên chính người Mỹ trong khoá tu học Bắc Mỹ như ở Chicago, một ông Linh Mục Giáo Sư người Mỹ lớn, một ông Tin Lành người da đen. Máy ông đó xúm nhau đăng ký vô học, tôi mới hỏi: " Quý Ngài vô đây học cái gì đây? quý Ngài có tôn giáo có đường hướng của quý Ngài tại sao vô đây học? Họ nói một câu mà tôi xúc động vô cùng, họ nói dân tộc tôi không có truyền thống của Tổ Tiên, nhưng mà dân tộc của ông có truyền thống Tổ Tiên, cho nên tôi mới vô đây tôi học, những cái đường hướng của ông để xây dựng truyền thống tổ tiên cho giống nòi tôi.*

*Họ nói làm tôi vô cùng xúc động, cho nên mỗi lần học họ đến họ giúp, họ là người Công Giáo, là giáo sư lớn của người Mỹ, Mục Sư Tin Lành người da đen, họ hòa mình vào với chúng ta rất là độc đáo trên vấn đề sinh hoạt tôn giáo.*

*Họ đến trong tổ chức Phật Giáo Bắc Mỹ thôi. Bởi vì Phật Giáo Bắc Mỹ có tính cách biểu tượng cho một quốc gia, chứ không phải là một thành phố, người ngoại quốc họ chú trọng về vấn đề này, cho nên họ bắt nhịp câu với chúng ta rất nhiều, cho nên cái mà chúng ta có chúng ta phải thể hiện.*

*Tôi thường nói với giới trẻ cái cây bông hồng nó có cái đẹp của nó, cây bông lan có cái đẹp của nó. Bây giờ cây bông lan biến thành cây bông hồng được không? Bông hồng biến thành bông lan được không?- không*

*Nhưng mỗi cái có cái đẹp riêng, trong cộng đồng, trong vườn hoa nó thể hiện cái đẹp của họ cũng đủ làm cho vườn hoa đẹp rồi, thì bây giờ chúng ta đâu cần biến thành người Mỹ, người Mỹ biến thành ta mà chúng ta thể hiện cái sắc thái sắc đẹp của chúng ta, của dân tộc ta cũng đủ đóng góp cho nền văn minh của nước Mỹ rồi.*

*Cái đó là cái ước mơ mà cái đó nó thể hiện cái đẹp của chúng ta.*

*Mà ở hải ngoại này, xin lỗi cái đẹp không phải họ nhìn cho cộng đồng mà họ nhìn cho tôn giáo. Vì vậy họ mới nói chỉ có tôn giáo mới gói gọn tình thân văn hóa của một dân tộc đó. Phật Giáo là Việt Nam, cho nên do đó họ nhìn vô và họ muốn cho mình thể hiện cái đẹp đó cho họ thấy được.*

*Có nhiều người hỏi tại sao lại không xây dựng cho người Mỹ? Tôi nói không, xây dựng cái foundation (nền tảng) cho con cháu chúng ta trước cái đã rồi con cháu chúng ta làm nền tảng để kéo người ngoại quốc vô, hướng dẫn người ngoại quốc theo chiều hướng của mình mà không mất gốc, không mất nhân bản. Đó là con đường mà chúng ta đặt vấn đề.*

## **TT Quảng Thường:**

Chúng con cũng vừa nghe được di huấn của Ôn, Ôn vừa đọc cho chúng con nghe. Thừa với khán thánh giả, HT năm nay 92 tuổi, còn rất xuân thì, nghĩa là còn đọc thơ, làm thơ, còn nói chuyện một cách lưu loát, minh mẫn và khẳng định với tất cả chúng ta rằng, trong thời điểm này Ngài rất minh mẫn để đọc lên di chúc để chia sẻ đến đại chúng.

Thường khi chúng ta nghĩ đến sự ra đi, chuẩn bị cho sự ra đi, để chuẩn bị cho một cái mắt để trở về quê hương mới thì chúng ta rất là hãi hùng và khiếp sợ trước nó, và ngày xưa Đức Phật còn tại thế cũng vậy, Ngài đến thế gian này để đem ánh Đạo thiêng liêng để ban rải, để tặng cho chúng ta món quà cao quý đó, rồi đến một lúc nào đó Ngài cũng phải dừng lại thuận theo luật vô thường tự nhiên của Tạo Hóa mà Ngài ra đi, thì trong giây phút đó hàng trăm, hàng vạn người Phật tử của Đức Phật vây kín bên Ngài, quỳ lạy khóc lóc và mong ước Ngài ở lại trần gian lâu hơn chút nữa để cho hàng tín đồ cũng như hàng Tăng lữ của Ngài được học thêm lời dạy của Ngài.

Nhưng Đức Phật dạy cho hàng đệ tử của Ngài cái gì có hữu hình chắc chắn sẽ bị hủy hoại theo định luật tự nhiên của Tạo hóa: thành, trụ, hoại và không. Hay là chúng ta đến cõi đời này trụ một thời gian rồi sẽ ra đi, Phật cũng thuận theo như vậy và ngày hôm nay HT Thích Thắng Hoan cũng vậy, chưa đến lúc đó, nhưng rồi sợ một ngày nào đó vô thường đến mời Ngài đi sang thế giới khác hạnh phúc hơn, an lành hơn và đem những cái hiểu biết, những cái học hỏi, những sự giác ngộ của Ngài để ban dạy về cho một thế giới khác thì chắc chắn rằng hàng Tăng lữ của chúng con và hàng Phật tử ở khắp nơi sẽ ngõ ngàng trước sự ra đi đó, và chúng con sẽ lúng túng không biết làm gì để hài lòng người Cha mình, người Thầy mình để tìm đưa Thầy mình về một thế giới khác, một quê hương khác, vì lẽ đó Ngài mới chuẩn bị ra một di chúc này.

Để làm gì? - Để cho chúng con khi mà Ngài ngừng lại tất cả mọi thứ chúng con biết làm gì, làm tuân tự theo lời di chúc này như hồi nãy Ôn nói cuối thư: "**để an lòng người ra đi**", chúng con rất cảm động như hồi nãy ôn Minh Dung chia sẻ, có một giây phút nào đó để chớm buồn, để ngán lệ.

Cũng chính vì trong cái ý nghĩa cao đẹp này chúng tôi chia sẻ đến câu chuyện của HT Thích Thắng Hoan, và ngay từ đây tất cả mọi nơi, mọi người, tất cả Chư Tôn Đức Tăng Ni, đồng hương Phật tử của chúng ta cũng vậy, nếu như ai coi được và biết được chương trình này, ở đâu đó một phương trời nào đó, góc khuất nào đó chúng ta ngừng lại trong vài nhịp và chấp đôi tay lại thềm cầu nguyện và cầu chúc cho HT Thích Thắng Hoan có nhiều sức khỏe hơn để tiếp tục sống với chúng ta bảy năm nữa như HT Minh Dung nói thêm ba mươi năm nữa để chúng con có được những giây phút gần Ngài, để chúng con học hỏi những công hạnh, những ước nguyện mà từ nãy giờ Ngài chia sẻ.

Như Quý Vị đã biết, ai cũng có quê hương, ai cũng có giống nòi, ai cũng có dân tộc, ai cũng có đất Mẹ để báo hiếu và đền ơn, nhưng không may chúng ta sinh ra trên quê hương, trên đất Mẹ bị điêu linh, bị điêu tàn cấu xé với nhau cho nên quý Ngài và tất cả Quý Vị cũng vậy đã bỏ quê hương, máu mủ của mình, bỏ đất Mẹ của mình để đi lấy một quê hương khác làm quê hương của mình, để làm lý tưởng sống đời mới và đem cái lý tưởng đó, cái ước nguyện của quê hương của

mình để bảo bọc giống nòi, dân tộc của chúng ta trên đất nước này thật sự rất là khó khăn như Ngài đã nói, Ngài đủ khả năng dư sức để làm nên một ngôi chùa to, Phật bụt lộng lẫy để cho mọi người đến thấp nhang và ca tụng Ngài suốt cả đời cũng không hết, nhưng Ngài không màng đến những việc đó mà Ngài đem lý tưởng, chân lý ước nguyện của mình để làm sao xây dựng Dân Tộc Việt Nam, Giáo Hội Phật Giáo Việt Nam Thống Nhất ở tại Hoa Kỳ này mỗi một ngày một lớn mạnh hơn và đem cái giáo lý và cái sự màu nhiệm và cái sắc dân của chúng ta để ban lại cho những đàn con em của chúng ta.

Một ngày nào đó chúng ta không biết được Ngài sẽ ngừng chân lại, thử hỏi Ngài mang được điều gì khi Ngài ra đi? – Không mang được điều gì cả, những gì Ngài được học, Ngài được biết, Ngài được Giác Ngộ, Ngài được tu chứng Ngài sẽ mang ra đi, còn tất cả những vật chất, những gì Ngài để lại, chúng ta và đàn con cháu của chúng ta sẽ hưởng những ân huệ đó. Chính vì vậy không gì khác hơn trong giây phút này, chúng ta không mong ước gì. Chúng ta mong ước rằng chúng ta ngừng lại đâu đó trong lời kinh, tiếng kệ, hay ở một góc khuất nào đó chúng ta ngừng lại chấp đôi tay búp sen mà nguyện cầu cho Ôn được bình an.

Giây phút Ôn được bình an này đó là hạnh phúc của chúng con.

Và thời lượng chương trình của chúng con tạm dừng lại để có những chương trình khác để cho phật tử đồng hương của mình biết đến, và chắc chắn ngày đó sẽ có. Và bây giờ Ôn có lời sau cuối gì để nhắn nhủ cho đồng hương phật tử của chúng ta trong vài phút nữa.

### *Lời sau cuối của HT Thích Thắng Hoan*

*Ước mơ của chúng tôi xin kêu gọi tất cả quý Phật tử, nếu chúng ta nghĩ đến dân tộc ta. Nghĩ đến truyền thống giống nòi ta và nghĩ đến con cháu chúng ta sống ở bên đây và trưởng thành ở bên đây, chúng phải có tinh thần đoàn kết và nhất trí để mà đóng góp nền văn hóa dân tộc của chúng ta trên đất nước này cho con cháu chúng ta, chúng ta đừng chạy theo văn hóa người khác mà chúng ta bỏ quên cái văn hóa căn bản giống nòi của chúng ta để cho người dân tộc khác họ đánh giá trị thấp của văn hóa chúng ta, dân tộc ta mà tránh nhiệm là trách nhiệm của người lớn đi qua bên đây để cho con cháu nương tựa để nó làm lý tưởng, còn không thì nó quên con đường đó, mất lý tưởng cha mẹ nó, mất lý tưởng xã hội nó, như vậy sẽ làm mất con đường tương lai của nó. Vì vậy cho nên có một nhịp cầu lớn yêu cầu cha mẹ còn có mang năng lượng văn hóa Việt Nam xin có một sự hòa hợp, đoàn kết, sự đoàn kết đó mới tạo dựng được một đường hướng cho dân tộc, chứ còn chia rẽ, anh hùng cá nhân, đó là một sự phá hoại ngầm ngấm trong xã hội này, đó là một sự có tội lỗi chẳng những dân tộc, mà xã hội, với đạo đức và tôn giáo.*

*Xin cầu chúc cho tất cả, vì vấn đề ước mơ các Vị đi qua đây mang được hãnh diện là mang được văn hóa dân tộc qua đây xây dựng một quê hương mới thì Quý Vị thương con cháu mình, thương đoàn kết cháu chắt tương lai của mình đừng để cho nó quên cội nguồn mà phải làm cho lý tưởng mà mình lại còn đường lót cho nó đi, mà còn đường lót phải là đoàn kết nhất trí phối hợp chặt chẽ chứ đừng vì quyền lợi cá nhân mà chống đối với sự làm xáo*

*trộn, làm cho tiềm năng sự đoàn kết bị chìm sâu có lợi cho ngoại ban, chứ không có lợi cho chúng ta trên con đường xây dựng quê hương mới.i  
Tôi cầu chúc cho chúng ta sẽ đoàn kết, nhất trí cho Tôn Giáo, cho Dân Tộc để mà tạo dựng một dân tộc cho chúng ta.*

**TT Quảng Thường:**

A Di Đà Phật, con kính đánh lễ HT Minh Dung, vừa rồi di chúc của Ôn vừa đọc xong, và Ôn có lời gì tiếp theo để nhấn nhủ và chia sẻ với tất cả đại chúng trong buổi nói chuyện hôm nay?

**HT Minh Dung:**

Kính thưa TT Quảng Thường, kính đánh lễ Hòa Thượng.

Thật ra cái ao ước của Hòa Thượng từ đó đến giờ chỉ muốn tang lễ của Ngài rất là thâm lặng. Cũng có nhiều lần, nhiều lúc, nhiều địa điểm khác nhau con đã thưa với Ngài là nên cho chúng con có một cơ hội được tổ chức cái tang lễ cho nó được ấm cúng một chút, và thường là Ngài từ chối, và lý do Ngài từ chối là vì Ngài chỉ muốn một đời sống thật là bình dị, bình dị như chính cuộc đời của Ngài đến đất Mỹ này vào khoảng năm 1983. Rất là bình dị, Ngài không có cái gì cao sang, quyền quý từ xe cộ, đời sống cá nhân nếu Ngài có, đó là một cái hiếm. Cái mà Ngài có là một khối trí huệ và Ngài mang cả trái tim này, trí tuệ này để cống hiến cho cộng đồng Phật Giáo Việt Nam trên nước Mỹ. Trước tám lòng đó, ngay cả giờ phút cuối cùng Ngài vẫn nghĩ tới hoài vọng đó. Cho dù mười năm sau, mười lăm năm sau Ngài về cõi Phật thì cũng xin Ngài độ trì các thế hệ kế tiếp nối tiếp con đường ước vọng của Ngài đã đi qua.

Nam Mô A Di Đà Phật

**TT Quảng Thường:**

Như hồi nãy ôn Minh Dung cũng chia sẻ đến với Đại Chúng, chúng tôi cũng muốn chia sẻ cái cảm giác nhỏ để tiếp theo lời của HT Minh Dung: Ngày hôm qua chúng tôi cũng trò chuyện với Ôn và Ôn cũng bảo rằng chắc làm lễ xong xuôi hết rồi đem đi rải tro, rải biển, quăng đâu đó cho nó nhanh, gọn. Đó là cái ước nguyện, tâm tư nghĩ suy của những bậc xuất trần, thượng sỹ không câu kỳ không phải câu nệ cũng như cũng chẳng yêu quý gì cái thân này ghê gớm lắm. Nhưng hàng hậu học, hàng đệ tử, hàng cháu con như chúng con biết rằng bản thân này cũng là thân cát bụi cũng phải trả về với cát bụi, chôn sâu vào lòng đất, đôi khi làm phân bón cho cỏ cây, cho muôn loài hoa khác, nhưng ở đâu đó cũng còn một chút tình đọng lại, cho nên chúng con ngày qua có thưa với Ôn rằng ước nguyện đó của Ôn chúng con vẫn yêu quý và trân trọng nó, nhưng cho phép chúng con được đem về tại chùa Quang Thiện để lưu giữ ở đó như một báu vật, chúng con gìn giữ một người Thầy cao quý của mình và ít nhất là còn lại cuộc đời của ôn Minh Dung mười năm, hai mươi năm nữa ít nhất cũng được hương khói để tưởng niệm người Thầy cao quý của mình. Đó là ước nguyện, chính vì vậy cho nên trong cái di chúc mà Ôn có ghi sẽ đưa về chùa Quang Thiện an trú đó, ít nhất là chúng con trở về Quang Thiện, đồng hương Phật tử trở về Quang Thiện nhìn thấy hình ảnh và hài cốt của Ôn ở đó, chúng con an tâm rằng: Ôn



đang ở đâu đây với chúng con, mặc dù Ôn đi đâu xa đâu không biết nhưng ít nhất mặc định rằng: Ôn đang ở gần chúng con và buổi trò chuyện hôm nay chúng con vui có, xúc động có, ngân lê có. Tất cả những thứ đó tạo thành một thứ hạnh phúc. Chúng con hạnh phúc lắm, và cảm ơn Ôn đã cho chúng con biết về tình trạng sức khỏe cũng như là lời di chúc này và cho tất cả chúng con biết được về Ôn và ngay giờ phút này thời lượng chương trình chúng tôi tạm dừng lại và những bước kế tiếp như thế nào trong những năm tới và sức khỏe của Ôn như thế nào chúng tôi sẽ cập nhật liên tục về tình trạng sức khỏe của Ôn để cho tất cả chúng ta biết và vui mừng theo sức khỏe đó của Ôn.

A Di Đà Phật, chúng tôi cũng không quên nguyện cầu Hồng ân Tam Bảo, Lịch Đại Tổ Sư gia hộ cho Quý Vị chân cứng đá mềm và luôn luôn gìn giữ giống nòi quê hương của chúng ta như Hòa Thượng đã nhắn nhủ chia sẻ.

### **A Di Đà Phật**

#### **Kính bạch Giác Linh Ôn,**

Hôm nay rằm tháng 12 năm Quý Mão, chỉ còn hai tuần lễ nữa là bước qua năm Giáp Thìn, chúng con khắp nơi trên Thế Giới những người con được phước duyên biết đến Ôn xin chấp tay kính nguyện lên Mười Phương Chư Phật, cùng Chư Tôn Thiên Đức tiền Ôn về Quê Hương Phật. Ôn ra đi cũng đúng vào thời gian Đức Phật Thích Ca Mâu Ni thành Đạo, cả Trời Người đều vui mừng, ngày mang ý nghĩa lớn lao, là ngày Đức Phật từ một con người thế gian trở thành xuất thế gian, từ con người mê thành con người giác, là ngày Đức Phật đem đạo từ bi, trí tuệ và giải thoát để dẫn dắt chúng sanh hướng về nẻo giác.

Ôn đã có mặt nơi cõi đời này 97 năm để rồi với bao công sức, bao hoài bão ước nguyện, theo chân Đức Từ Phụ Thích Ca Mâu Ni Ôn đã để lại cho chúng con, cho đời, mà với con là kho tàng kinh sách quý, trong đó nổi bật nhất là Duy Thức môn học khó, mà Ôn trình bày dễ hiểu trong bài đầu về nhãn thức khi Ôn đã chín mươi tư tuổi, mà Ôn nói rằng: "...Hôm nay tôi cố gắng hết sức mình còn lại để mà trình bày những cái tư tưởng này cho tất cả bà con làm món quà giao duyên cuối đời của tôi. Nam Mô Bổn Sư Thích Ca Mâu Ni Phật", đã làm con xúc động không ít.

Khởi đầu Ôn dạy danh từ chuyên môn, Ôn cắt nghĩa thế nào là duy thức:

Duy: nghĩa là chỉ có trên hết. Thức: là hiểu biết, xây dựng: xây dựng vạn pháp, xây dựng con người, xây dựng vũ trụ. Tất cả là do thức xây dựng, ngoài thức ra không còn ai có một khả năng làm vai trò xây dựng vạn pháp. Đó là ý nghĩa của Duy thức mà hôm nay chúng tôi muốn trình bày đến ý nghĩa này (xin mời vào Suối nguồn Bảo Pháp để nghe Ôn giảng).

#### **Kính đảnh lễ Giác Linh Ôn,**

Nơi đây con xin kính cảm ơn HT Minh Dung, TT Quảng Thường qua chương trình Phật Việt Tivi khi Hòa Thượng và Thượng Tọa đến vấn an sức khỏe Ôn lúc Ôn lâm bệnh để cho con và nhiều Phật tử, dù không được cận kề Ôn cũng thấy được Pháp thân Ôn, mà học từ Ôn sự ôn hòa, tương kính. Ôn đã dạy cho chúng con bài học vô cùng quý giá mà con nắm bắt được đó là: mình là chính mình không cần là người khác, để từ đó chúng con tự giữ gìn giới đức, phẩm

hạnh để xứng đáng là người con Phật trên con đường cùng nhau xây dựng Đạo Pháp nơi xứ người bằng cách luôn nghĩ đến Dân Tộc, đến truyền thống giống nòi. Nhắc nhở con cháu luôn đoàn kết để xây dựng văn hóa Việt Nam nơi xứ người để không hổ thẹn với Tổ Tiên.

Hôm nay 31.1.2024, thất thứ nhất của Ôn, một tuần rồi Ôn đã ngừng chân nơi cõi Ta Bà này, những ngày qua trời xứ Đức đầy băng giá, nay đã tan, trời bớt giá lạnh, đã có chút nắng ấm, con bước ra đường những cành cây khô héo của mùa đông nay cũng đã bắt đầu uơm nụ hồng nho nhỏ, con vừa đi vừa niệm Phật, hình ảnh Ôn lại hiện ra, hiền hòa với "nụ cười mở cửa tâm linh" mà con đã thấy khi Ôn còn trong thời kỳ chữa trị, Ôn vẫn thông dong, Ôn vẫn còn mãi trong chúng con. Ôn còn trong lòng Dân Tộc, trong Quê Hương Việt Nam. Ôn ơi! Ôn sẽ trở về, trở về để nhắc nhở chúng con cùng xây dựng Quê Hương, một Quê Hương trong lòng người, trong lòng Dân Tộc mà dù đi đến đâu, ở quốc độ nào chúng con vẫn mang theo để gìn giữ.

Vô thường Ôn đã ra đi  
Đề cho Phật tử lệ bi hai hàng  
Nhớ lời Ôn dạy bảo ban  
Giữ gìn văn hóa gieo mang xứ người  
Mình là người Việt ai ơi  
Văn hóa phải giữ, giống nòi phải ghi

Nam Mô Từ Lâm Tế Chánh Tông, Trí Bản Đột Không Pháp Phái Đệ Nhị Thập Tứ Thế, Việt Nam Thống Nhất Giáo Hội, Tăng Thống Viện Trung Ương Giáo Phẩm Hội Đồng Tăng Trưởng, húy thượng Thắng hạ Hoan, hiệu Long Hoan, Trưởng lão Hòa Thượng Giác Linh thùy từ chứng giám.

**Thành kính đánh lễ Giác Linh Ôn**  
**Đ/T Diệu Danh**  
**Đức Quốc, 31.1.2014**

[www.vietnamvanhien.org](http://www.vietnamvanhien.org)

